

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Over vrijheid en christelijk geloof

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- Een uitleg in welk opzicht Mill vindt dat het calvinistische idee van gehoorzaamheid niet overeenstemt met het christelijk geloof: als de mens geschapen is door een goede God, dan moet zo'n god ook willen dat mensen hun vermogens ontwikkelen 1
- Een uitleg van Mills visie op zelfverwerkelijking met behulp van de metafoor van hoe om te gaan met bomen: niet alles wat zij aan persoonlijke trekken hebben beknotten tot eenvormigheid, maar deze opkweken en naar voren halen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Mill gaat het calvinistische idee van gehoorzaamheid niet goed samen met het christelijk geloof. Een belangrijk uitgangspunt van het christelijk geloof is namelijk dat de mens geschapen is door een goede God. Het ligt volgens Mill voor de hand om in het verlengde van dit uitgangspunt te denken dat het Gods wil is dat mensen de hen gegeven vermogens zo goed mogelijk ontwikkelen. Mill denkt hierbij aan het vermogen tot begrijpen, tot handelen en het ervaren van vreugde. In Mills ogen zijn het precies deze menselijke vermogens die het calvinisme wil 'uitroeien' en 'vernietigen' 1
- Mills visie op zelfverwerkelijking hangt samen met zijn visie op karakterontwikkeling. Volgens Mill zijn mensen het gelukkigst als ze zoveel mogelijk de vrijheid hebben om een eigen karakter te ontwikkelen. Het calvinisme wordt traditioneel geassocieerd met een grote nadruk op gehoorzaamheid aan de wil van God en het idee dat alles wat daarvan afwijkt zondig is. Deze nadruk op gehoorzaamheid en plicht gaat volgens Mill niet goed samen met zijn visie op zelfverwerkelijking waarin individualiteit en eigenzinnigheid een belangrijke rol spelen. Zoals dat gaat bij het kweken van bomen: men moet niet alles wat zij aan persoonlijke trekken hebben beknotten tot eenvormigheid, maar deze opkweken en naar voren halen; dan worden zij edel en mooi om aan te zien 1

Vraag	Antwoord	Scores
2	<p>maximumscore 3</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een uitleg wat geluk is bij Aristoteles: het doel van het goede leven is eudaimonia (geluk of gelukzaligheid) dat te bereiken is door middel van het verwerkelijken van je mogelijkheden als verstandelijk wezen • Een uitleg wat de mens daar zelf voor moet doen: je eigen doel leren kennen en verwerkelijken • Een verschil tussen Aristoteles en Thomas: het doel is bij Thomas God en bij Aristoteles de weg naar menselijk geluk 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens Aristoteles is geluk(zaligheid) het doel van het goede leven. Door te streven naar verwerkelijking van je mogelijkheden als verstandelijk wezen wordt een mens gelukkig volgens Aristoteles • Om gelukkig te kunnen worden is het nodig je eigen doel te kennen en je eigen mogelijkheden verwezenlijken. Wie zijn of haar eigen mogelijkheden optimaal verwezenlijkt heeft, is gelukkig • Een verschil tussen Thomas van Aquino en Aristoteles is dat geluk bij Thomas God is, terwijl het bij Aristoteles een proces is van gelukkig worden als mens 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 4</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een uitleg waarom Sartres existentialisme noodzakelijk atheïstisch is: er is volgens Sartre geen God die de mens geschapen heeft met een vooraf gegeven bedoeling • Sartres vrijheidsbegrip: er is geen voorgegeven doel en je moet zelf kiezen wie je bent om zo te worden wie je bent. Bij Sartre gaat de existentie vooraf aan essentie • De kritiek van Taylor op Sartres vrijheidsbegrip gebaseerd op radicale keuze: je kunt niet kiezen wat je belangrijk vindt en wat niet • Een overeenkomst van Taylor met de opvatting van Thomas in tekst 2: je kunt er niet voor kiezen iets al dan niet belangrijk te vinden. Dat moet je door middel van zelfinterpretatie bepalen <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sartre is het oneens met Thomas van Aquino die volgens tekst 2 zegt dat de mens van nature aangelegd is op één doel: God. Mensen zijn geen artefacten met een vooraf gegeven bedoeling. Bovendien zijn mensen niet bedacht en geschapen door God, er kan in het existentialisme van Sartre geen plaats zijn voor God: ieder mens is vrije en moet juist telkens weer zelf kiezen wie hij of zij is • Omdat de mens geen voorgegeven doel heeft, moet de mens zichzelf scheppen, aldus Sartre. De mens wordt wie hij is door te kiezen: de existentie gaat vooraf aan de essentie. Dat maakt ook dat de mens zelf volledig verantwoordelijk is voor zijn keuzes. Ieder mens is totaal vrij en daarmee verantwoordelijk voor de eigen keuzes • Volgens Taylor vergeet Sartre dat je er niet voor kunt kiezen iets belangrijk te vinden, dat vind je gewoon • In tekst 2 staat dat een mens zijn natuurlijke gerichtheid op God als het ultieme doel <i>bewust en vrij</i> moet voltrekken. / Dat betekent dat een mens een doel heeft dat hij niet zelf kan kiezen, maar de manier waarop hij dat doel bereikt moet hij zelf bepalen. Dat is verwant aan Taylor die zegt dat je er niet voor kunt kiezen wat je belangrijk vindt en dat je door middel van zelfinterpretatie moet bepalen wat je belangrijk vindt en wat voor soort persoon je wilt zijn 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat een argumentatie of het kind in tekst 3 volgens conditioneel compatibilisten uit vrije wil handelt met de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorwaarde één die conditioneel compatibilisten stellen aan een handeling uit vrije wil, toegepast op het kind uit tekst 3: doen wat je wilt doen. Dat geldt inderdaad voor het kind 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorwaarde twee die conditioneel compatibilisten stellen aan een handeling uit vrije wil, toegepast op het kind uit tekst 3: als je iets anders gewild had, dan zou je dat gedaan hebben. Het kind had de appel kunnen weigeren. Aan de twee voorwaarden is voldaan, dus het kind is vrij volgens conditioneel compatibilisten 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens conditioneel compatibilisten is een persoon vrij als hij ten eerste doet wat hij wil doen. In het voorbeeld van Erasmus doet het kind wat het wil doen, want het wil de appel pakken 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De tweede voorwaarde die conditioneel compatibilisten aan een handeling uit vrije wil stellen, is dat als je iets anders had willen doen, je dat ook gedaan zou hebben. Het kind kan de appel weigeren of weggooien, als de vader hem die in de handen geeft. Dus als hij iets anders gewild zou hebben, zou hij dat gedaan hebben. Aan beide voorwaarden is voldaan, dus volgens conditioneel compatibilisten is het kind in het voorbeeld van Erasmus vrij 	1
5	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De definitie van het natuurwetmatig determinisme: elke gebeurtenis in het heden wordt bepaald door gebeurtenissen in het verleden en de natuurwetten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een overeenkomst tussen de situatie van een christen en het natuurwetmatig determinisme aan de hand van tekst 4: de noodzaak moet verstaan worden als een loop der gebeurtenissen die te zijner tijd onfeilbaar uitloopt op dat wat gebeuren moet 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een verschil tussen de visie van Luther en het natuurwetmatig determinisme: causaal gesloten domein versus gedetermineerd door God als externe of bovennatuurlijke macht 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het natuurwetmatig determinisme zegt dat elke gebeurtenis in het heden volledig wordt bepaald door gebeurtenissen uit het verleden 1
- In tekst 4 staat dat alles noodzakelijk en onveranderd gebeurt met als uitleg: “Deze noodzaak moet verstaan worden als een loop der gebeurtenissen die te zijner tijd onfeilbaar uitloopt op dat wat gebeuren moet”. Dat betekent dat gebeurtenissen elkaar noodzakelijk opvolgen. Als een gebeurtenis eenmaal ingezet is, kan het niet anders lopen dan het lopen moet 1
- Het verschil tussen de visie van Luther en het natuurwetmatig determinisme is de ruimte die er is voor God als een externe of bovennatuurlijke macht / voor God als onfeilbare oorzaak in de tijd. De wereld is volgens Luther dus geen causaal gesloten domein 1